
From: "Alan Morrison" <alan.morrison@absamail.co.za>
To: <cfo@overstrand.gov.za>
Date: 09-Apr-15 05:03 PM
Subject: Draft Budget 2015/2016

Dear Mrs Reyneke-Naudé

I would appreciate if you could comment on electricity theft i.e. illegal electrical connections in the Municipal Area and the assumed cost of the electricity stolen. I note in the Budget document that there is a target of 8.5% or less identified, related to the number of units of electricity that should be unaccounted for and these I assume to be kWh or kVAh.

In my brief look through the draft budget document, I could not find an estimate of the value in Rand terms of this 8.5 % target or the measures that the Municipality intends to take to achieve this target. I also note that this target is significantly higher than the audited result achieved in the 2012/2013 FY. I would have expected, given the massive NERSA approved Eskom tariff increases, with more in the pipeline, that the Municipality would be endeavouring to have a zero tolerance approach to this matter as this is a cost that has to be borne by the legitimate electricity consumers in the Municipality through the higher electricity tariffs that are foreseen in the draft budget.

I would appreciate that this matter be more thoroughly addressed in the budget and that the target losses be revised downward to reflect the seriousness of this issue.

Alan Morrison
P.O. Box 1565
Hermanus 7200

Tel.: 028 316 2992
Cell: 082 370 8839

From: Nomexesibe Nqinata <nnqinata@overstrand.gov.za>
 To: fmyburgh@overstrand.gov.za
 Date: 2015/04/13 03:19 PM
 Subject: Fwd: Public Meeting for Ward 1: Objections
 Attachments: 115041313463803829

Sent from my Vodafone Smart

----- Forwarded message -----

From: Lina Steenkamp <Lina.Steenkamp@MF.co.za>
 Date: 13 Apr 2015 13:46
 Subject: Public Meeting for Ward 1: Objections
 To: Nomexesibe Nqinata <nnqinata@overstrand.gov.za>
 Cc:

>
 >
 > Dear Councilor,
 >
 >
 >
 > During a recent visit to Gansbaai a visit was paid to the library to review the budget and IDP
 >
 >
 >
 > It was noticed that a public meeting for Wards 1 and 2 is scheduled for today at 18:00. Our property
 forms part of Ward 1, but since we are currently in Johannesburg we will not be able to attend the public
 meeting. Please be so kind to forward the following objections to the relevant person/s
 >
 >
 >
 > OPERATIONAL BUDGET
 >
 >
 >
 > WATER
 >
 >
 >
 > More than 50% of Overstrand's residents are either pensioners or unemployed. It is proposed that water
 will increase with 15% This is more than double the CPI. Although this is a water scarce area this
 increase is totally unacceptable, especially taking into account that water is a basic human right
 > We also object to the fact that the 5kl free water was discontinued whilst in all the ANC led Councils this
 is still allocated to their residents. As residents we would like an answer to why this was cancelled and
 demand that this be re-instated especially to alleviate the burden on pensioners and the poor.
 >
 >
 >
 > BASIC FEES (Council policy indicates that this may be charged)
 >
 >
 >
 > Surely this constitutes double taxing of residents and we wish to strongly object to this. The argument
 that it is to maintain infrastructure is no longer valid because there is also an infrastructure charge. We
 fail to understand why the residents must pay a basic tariff when indeed services are used and billed
 accordingly. According to council this tariff is charged to all residents in Overstrand. Is this indeed correct

or is it levied to only a few resulting in discrimination? We as residents in conjunction with residents from Hermanus will also start with a petition against these tariffs as it has simply become unaffordable.

>

>

>

> IDP (CAPITAL)

>

>

>

> On the IDP nothing is mentioned for any tarring of roads for ward 1 especially in the Franskraal area, yet it was noticed that Council workers are busy installing sidewalk curbing. Although we fully understand that the IDP is already fixed for the next three years, we wish to list the tarring of roads in Franskraal as an urgent priority. The roads are deteriorating at an alarming rate. You are welcome to visit Nico road to see the condition of our roads. Since we cannot drive on curbing, immediate action should be taken to improve the quality of our roads.

>

>

>

> Your kind assistance is appreciated.

>

>

>

> Lina Steenkamp

>

> Klipfonteyn 2

>

>

>

>

>

> Please consider the environment before printing this e-mail.

> A Mutual & Federal staff innovation initiative.

>

> By receiving, reading or acting upon this email you will automatically be bound by the terms of the Email Legal Notice which can be viewed at <http://www.mf.co.za/disclaimer/pages/e-maildisclaimer.aspx> or send a blank email to disclaim@mf.co.za to obtain a copy.

>

> Mutual & Federal Insurance Company Limited is an Authorised Financial Services Provider.

From: Nomexesibe Nqinata <nqinata@overstrand.gov.za>
 To: fmyburgh@overstrand.gov.za
 Date: 2015/04/13 03:19 PM
 Subject: Fwd: Objections - Public meeting today for ward 1

Sent from my Vodafone Smart

----- Forwarded message -----

From: "de Waal, Stefanle S" <Stefanie.deWaal@standardbank.co.za>
 Date: 13 Apr 2015 10:32
 Subject: Objections - Public meeting today for ward 1
 To: Nomexesibe Nqinata <nqinata@overstrand.gov.za>
 Cc:

> Dear Councillor

>
>
>

> I visited the library to read through the budget and IDP and noticed that there will be a public meeting today at 18:00 for ward 1. We recently moved to Klipfonteyn 2. Unfortunately I will not be able to attend the public meeting and trust that, as ward councillor, you will forward my objections to the relevant person/s.

>
>
>

> OPERATIONAL BUDGET

>
>
>

> WATER

>
>

> · More than 50% of Overstrand's residents are either pensioners or unemployed. It is proposed that water will increase with 15%. This is more than double the CPIX and, although this is a water scarce area, this increase is really unacceptable. Water is a basic human right and should be affordable for all.

>
>

> · I also object to the fact that the 5kl free water was discontinued. As residents, we want to know why this was cancelled? And demand that this be re-instated as all the ANC led Councils still receive this benefit. Again, this is an additional burden on pensioners and the poor.

>
>
>

> BASIC FEES

>
>

> · I fail to understand why the residents must pay a basic tariff when services are used and billed accordingly. The maintenance of infrastructure has its own charge. This is nothing more than double taxing of residents and I strongly object to the basic tariffs. (It may make sense to have a minimum tariff for a holiday home standing vacant for most of the year.) Is this charge applicable to all residents in Overstrand? Or is it levied to a discriminated few?

>
>

> · We are planning a petition against these tariffs as it has become unaffordable. Council policy indicates that they may charge this tariff, but no details are forthcoming.

>
>
>

> IDP (CAPITAL)

>

> Provision is made for sidewalk curbing but not for the tarring of roads in ward 1. I fully understand that the IDP is already fixed for the next three years but wishes to list the tarring of roads in Franskraal as an urgent priority. The roads are deteriorating at an alarming rate. Nico road is a typical example of the condition of our roads

>

>

>

>

>

> Best Regards

>

> Stefanie de Waal

From: Nomexesibe Nqinata <nnqinata@overstrand.gov.za>
 To: fmyburgh@overstrand.gov.za
 Date: 2015/04/13 03:19 PM
 Subject: Fwd: Objections

Sent from my Vodafone Smart

----- Forwarded message -----
 From: VJ Olivier <vjolivier@mweb.co.za>
 Date: 13 Apr 2015 10:31
 Subject: Objections
 To: Nomexesibe Nqinata <nnqinata@overstrand.gov.za>
 Cc:

>
 >
 >
 >
 > Dear Councillor,
 >
 >
 >

> I have read through the budget and IDP. I noticed that there will be a public meeting today at 18.00 for ward 1 and 2. We are residing in Franskraal which forms part of ward 1. Unfortunately I will not be able to attend the public meeting. I therefore take the liberty in forwarding you this mail and trust that as ward councillor you will forward my objections to the relevant person/s.

>
 >
 >
 > OPERATIONAL BUDGET
 >
 >
 >
 > WATER
 >
 >
 >

> 1. More than 50% of Overstrand's residents are either pensioners or unemployed. It is proposed that water will increase with 15%. This is more than double the CPIX! Although this is a water scarce area this increase is really unacceptable especially taking into account that water is a basic human right.

> 2. I would also like to object to the fact that the 6kl free water was discontinued (which was implemented by national government) whilst in all the ANC led Councils this is still allocated to their residents. As residents we would like an answer to why this was cancelled and to demand that this be re-instated especially to alleviate the burden on pensioners and the poor. Friends of mine in Kleinmond, was forced to sell their house because of Overstrand's taxes

>
 >
 >
 > BASIC FEES (Council policy indicates that they MAY charge this tariff.)
 >
 >
 >

> 1. Councillor this is nothing more than double taxing of residents and I wish to strongly object to these tariffs!!!!!! The answer that it is to maintain infrastructure just does not hold any water as there is also an infrastructure charge. I fail to understand why the residents must pay a basic tariff when indeed

services are used and billed accordingly. If it is a holiday home standing vacant for most of the year, yes then it makes sense to have this tariff. A friend of Mosselbay does not pay the levy since he became a permanent resident, and not just a holidaymaker. According to council this tariff is charged to all residents in Overstrand. Is this indeed correct or is it levied to only a few resulting in discrimination? We as residents in conjunction with residents from Hermanus will also start with a petition against these tariffs as it has just become unaffordable.

>

>

>

> IDP (CAPITAL)

>

>

>

> 1. On the IDP I do not see any tarring of roads for ward 1, especially in the Franskraal area, yet Council are busy installing sidewalk curbing along du Toit street and Seaview drive! I wish to list the tarring of roads in Franskraal as an urgent priority. The roads are deteriorating at an alarming rate. Please visit Nico road to see the condition of our roads. We cannot drive on curbing! Every week a truck comes by and dumps gravel/sand into the potholes, just to be repeated the next week again. This is a scandalous waste of taxpayers money. Why can it not be fixed properly. It seems there is always money to do a job over and over, but no money to do it right the first time ! There was an article in the Gansbaai Courant that Loop street would be tarred in last years financial budget, but it was cancelled as there was not enough funds. Residents in Loop street was promised 14 years ago that the street would be tarred ??

>

>

>

> Kind regards

>

> Bernard Olivier.

>

>

>

>

>

> CONFIDENTIALITY & DISCLAIMER NOTICE

>

>

>

> This message contains specific, confidential or proprietary information for exclusive use by the individual/entities to whom/which it has been addressed. If you or your company is not the intended recipient kindly notify the sender immediately. Any use or dissemination of the contents of this message is strictly prohibited.

>

>

>

> The content of this message does not constitute a commitment or an offer by Ekurhuleni Metropolitan Municipality, except where expressly provided for in a written agreement. Any views and/or opinions expressed by the sender do not necessarily represent those of the Ekurhuleni Metropolitan Municipality.

>

>

>

> Ekurhuleni Metropolitan Municipality do not accept liability or legal responsibility for the contents of this message nor any errors in or omissions to the content of electronically generated communications, or any loss or damages howsoever caused, arising as a result of reliance on the contents or unauthorised use thereof. Should verification be required, kindly request the sender to do so.

>

>

- >
- > Ekurhuleni Metropolitan Municipality have taken steps to ensure that this message is free from computer viruses, but the responsibility of detection and prevention lies solely with the recipient. Ekurhuleni Metropolitan Municipality does not warrant the integrity of the data transmitted, nor that it has not been corrupted nor previously intercepted and/or tampered with.
- >
- >
- >

28 January 2015

The Municipal Manager
Overstrand Municipality
P O Box 20
Hermanus
7200

Attention: Don Kearney

cc: Cllr Kari Brice

Dear Sir,

CHARGING OVERSTRAND RATEPAYERS TO ACCESS GROTTO BEACH DURING PEAK HOLIDAY PERIODS

The Hermanus Ratepayers' Association (HRA) has been copied in the recent correspondence in the above respect between a certain Mr Anton Kruger and the Overstrand Municipality.

Albeit a small amount of money - especially for an annual permit - a number of Overstrand ratepayers as well as the Executive Committee (EXCO) of the Hermanus Ratepayer's Association are opposed to the current practice of charging Overstrand Ratepayers to access their own Grotto Beach.

The HRA EXCO fully appreciates that Grotto Beach is the most vulnerable to the hordes that descend on peak holiday periods such as Boxing Day, New Year's Day, etc. however we believe that Overstrand residents who pay their rates and other service fees to the Municipality, should be exempt from paying additional fees to access our own beaches.

People who drive or bus in from elsewhere, or even fly in from Europe, etc. on holiday have no such rights, and they should be required to pay some contribution to the upkeep of our tourism infrastructure such as Grotto and even our other Blue Flag beaches.

Please can consideration be given to waiving the access fee to Grotto beach for Overstrand ratepayers? Perhaps the annual beach access permit, or an identification card such as that which used to be used for accessing the solid waste depots, or a car windscreen sticker allocated to Overstrand ratepayers for no charge would solve the problem?

Thanking you,

Yours sincerely,

Bob Stanway

Bob Stanway

CHAIRMAN

WHALE FESTIVAL OFFICE •
CORNER MAIN ROAD AND PATERSON STREET •
PO BOX 134 • HERMANUS • 7200
TEL: 028 313 1351
FAX : 086 544 8682
E-MAIL: ratepayers@hermanus.co.za
www.ratepayers.co.za
OFFICE HOURS
MONDAY TO FRIDAY: 09H00 – 12H00

WALVISFEES KANTOOR •
HOEK VAN HOOPWEG EN PATERSON STRAAT •
POSBUS 134 • HERMANUS • 7200
TEL: 028 313 1351
FAKS: 086 544 8682
E-POS: ratepayers@hermanus.co.za
www.ratepayers.co.za
KANTOOR URE
MAANDAG TOT VRYDAG: 09H00 – 12H00

From: Tommy Snibbe <tommynsnibbe@gmail.com>
To: CFO@overstrand.gov.za
Date: 17-Apr-15 06:46 AM
Subject: KONSEP BEGROTING 2015/16
Attachments: OVERSTRAND MUNISIPALITEIT KONSEP BEGROTING 2015 - 2016.pdf

---

Goeie More Me Ryneke,

Hierby aangeheg vind asseblief my kommentaar op die bogemelde Konsep Begroting wat tans ter insae in die Munisipale Kantore beskikbaar is.

Ek wil die vertroude uitspraak dat daar tog iets in die kommentaar vervat is wat u nuttig sal kan gebruik met die opstel van toekomstige begrotings.

Graag maak ek dan ook van die geleentheid gebruik om my opregte dank en waardering teenoor u uit te spreek vir die heelwat meer "verbruikers vriendelike" Begroting wat hierdie jaar ter insae lê. Dit wil tog voorkom of u van ons kommentaar in die verlede ter harte geneem het. Baie dankie daarvoor.

Dit waaroor ek persoonlik en ek wil glo die publiek in die algemeen ontevrede is, gaan nie oornag reggestel word nie maar ten minste is daar in sommige gevalle 'n stap in die regte rigting en dit gee my moed vir die toekoms.

Vriendelike Groete / Kind Regards

Tommie Snibbe

Tel no: 028 271 5837

Sel no: 083 412 5870

E-pos: tommynsnibbe@gmail.com

Adres: 9de Laan 68, Kleinmond, 7195

OVERSTRAND MUNISIPALITEIT

KONSEP BEGROTING 2015 / 2016

INLEIDING:

Ter inleiding net kommentaar op die volgende aanhaling deur die Agbare Burgemeester. Die aanhaling is so van toepassing op ons as Belastingbetalers, ek wil amper skaam kry dat ek deel was van die "Opstandelinge" in die verlede!

*Before you assume, learn the facts.
Before you judge, understand why.
Before you hurt someone, feel.
Before you speak, think.*

Kom ons vra die Agbare Burgemeester om hierdie aanhaling ook op haarself, die Raad en die Top Bestuur van die Munisipaliteit van toepassing te maak:

Before you assume, learn the facts – Vergewis uself van die feit dat sowat 80% van Kleinmond se Inwoners pensioenarisse is en dít nie kan bekostig om buitensporige verhogings in Munisipale tariewe te betaal nie.

Before you judge, understand why – Moenie die mense veroordeel omdat hulle in opstand kom teen buitensporige tarief en salaris verhogings nie. Hê eerder begrip vir die feit dat u die brood en botter van die mense se tafels afneem om u eie onbesonnenheid te finansier! Gaan dink asseblief daaraan hoeveel armoede u oor die afgelope paar jaar waartydens u aan bewind was, met u onsensitiewe tarief en salaris verhogings geskep het!

Before you hurt someone, feel – Voordat u verhogings bo die amptelike Inflasie koers op die Publiek afdwing, dink eerder daaraan hoe u sou voel as u in hulle skoene gestaan het!

Before you speak, think – Moenie u onbesonne Raadsbesluite probeer regverdig met die woorde "Dit was 'n Raadsbesluit" nie. Kom na vore met sinvolle antwoorde, reguit, op die man af en veral eerlik. Hierdeur sal u ontsettend baie vertrouwe en geloofwaardigheid van die Publiek ontvang! Al is dit Pensioenarisse wat vir u gelag moet betaal, is hulle nie siniel nie! U sal dit moontlik regkry om sommige van hulle somtyds om die bos te lei maar u sal beslis nie almal altyd om die bos te lei nie!!!

Ek was nooit 'n Munisipale amptenaar nie en is dus nie heeltemaal vertrouwd met die binne werking van die Munisipale strukture nie. Dit keer my egter nog nie om 'n ontleding van die Begroting te doen en die betrokke Amptenary op sekere punte wat, na my beskeie mening, aandag behoort te ontvang uit te lig nie. Daar is geen kwade bedoellings in my voorstelle nie

maar sommige punte behoort na my mening prioriteit aandag te geniet en ek skroom nie om dit aan die Munisipaliteit deur te gee nie.

Daar is geen sin daarin om net te kritiseer en geen moontlike oplossings aan die hand te doen nie. Daarom dat ek gepoog het om, waar moontlik, oplossings wat moontlik, ten volle of gedeeltelik, oorweeg en geimplimenteer kan word om sake te verbeter, aan die hand te doen.

Die punte wat uitgelig word is maar soos ek die Begroting sien en ervaar en is nie noodwendig hoe die Munisipaliteit dit interpreteer nie!

Syfers in BLOU is nie amptelike syfers van die Munisipaliteit nie maar syfers wat bereken is op 'n gemiddeld van die Historiese sowel as geraamde syfers en persentasies soos in die Begroting vervat. Daar sal geredeneer word dat hierdie gemiddelde persentasies nie so bereken kan word nie en ek gee tot 'n groot mate toe. Daar is egter na my wete geen ander manier waarop ek enige berekenings tot 2019/20 kan maak nie.

Berekenings tot 2019/20 is gemaak om die effek van die huidige Finansiële beleid van die Munisipaliteit in die langer termyn te weerspieël. Ek is eerste om te erken dat die syfers nie korrek is nie maar dit gee tog 'n aanduiding van waarheen ons op pad is.

Die berekenings is gedoen op 'n aanname dat daar 30.000 huishoudings in die Overstrand Munisipale gebied is. Ek het later eers op die begrote syfers afgekom. Die gemiddelde hoeveelheid huishoudings in die Overstrand gebied was bereken op 31.957.

Hoe akuraat hierdie gemiddeld is, kan ek nie sê nie aangesien die hoeveelheid huishoudings vanaf 2010/11 tot 2012/13 bereken is teen net meer as 30,000. Daarna skiet die syfer op na 35,521 vir 2013/14 en daal weer in 2014/15 na 31.450. Die berekening vir 2015/16 is 32,686.

Na my mening sal 'n ekstra twee duisend huishoudings nie veel aan die syfers doen nie. Dit gaan eerder oor die tendens as oor die werklike kostes per huishouding.

Ten opsigte van die vooruitskattings vir 2016/17 en 2017/18 maak dit nie altyd sin nie en ek sal graag wil weet of die vooruitskattings volgens 'n formule bereken word. Indien wel sal dit interessant wees om te weet wat die formule is.

Uit die Begroting merk ek dat daar 'n bedrag van R2,74M aan die bevordering van Toerisme toegeken is. Toerisme is ons grootste bate en alhoewel dit nie maklik is om die Begroting te laat klop en almal tevrede te hou nie, is ek nogtans van mening dat ons 'n groter belegging in Toerisme kan oorweeg.

DIE BEGROTINGS PROSES: (Soos ek dit verstaan).

Publieke deelname bestaan nie in die Begrotingsproses nie. Die eerste stap in die Begrotingsproses is die Wenslyste wat deur die Wykskomitees ingedien moet word. Dit is die enigste inset wat 'n lid van die publiek moontlik kan maak en as hulle nie lede is van die Wykskomitee nie, is die kans uiters gering dat die Wykskomitee wel 'n voorstel vanuit die Openbare Galery sal goedkeur.

Gedurende Oktober / November elke jaar vergader die Direkteure van die onderskeie Departemente met die "Budget Steering Committee". Die publiek word nie hier toegelaat nie en kan dus geen insette lewer nie. Alle latere vergaderings van die "Budget Steering Committee" word agter geslote deure gehou – die Publiek word dus uitgesluit.

Die publiek word op die "Budget Steering Committee" verteenwoordig deur Politici wat eenvoudig net voorstelle kan aanvaar en verwerp soos dit hulle, die Koukus of die Leierskorps van die Politieke Party waaraan hulle behoort, pas. Publieke insette kan dus hier summier verwerp word sonder dat ons ooit weet of dit eers ter tafel gelê is.

Gedurende Desember word die Konsep Begroting aan die Provinsiale Regering deurgegee vir Kennisname / Goedkeuring. Tot hiertoe was die enigste inset wat die Publiek kon lewer beperk tot die Wykskomitee vergadering waartydens die Wenslys saamgestel is. Daarna is ons aan die genade van die Politici uitgelewer.

Gedurende Maart word die Konsep Begroting vir kommentaar aan die Publiek beskikbaar gestel. Gedurende April word Inligtingsvergaderings gehou waarheen die Publiek uitgenooi word. Wie of wat se kommentaar ookal oor die Konsep Begroting gelewer word op hierdie Inligtingsvergaderings, word hoflikheidshalwe beantwoord op 'n wyse wat geen Raadslid, Amptenaar of Departement spesifiek verbind nie. Daar is feitlik geen kans dat enige kommentaar van die Publiek 'n verandering in die Konsep Begroting tot gevolg sal hê nie. Daarna word die Konsep Begroting op 'n Raadsvergadering wat gedurende Mei gehou word aanvaar en op 1 Julie is dit net eenvoudig Betaal of trek!! Die Konsep Begroting word nou die aanvaarde Begroting en geïmplimenter – of die Publiek daarmee saamstem of nie!!

INLIGTINGSVERGADERINGS:

In die lig van die voorafgaande ontstaan daar twyfel oor die uiteindelijke doel van die Inligtingsvergaderings wat jaarliks onder die dekmantel van sogenaamde "Publieke Deelname" gehou word.

Vrae wat onder andere hieruit voortvloei is die volgende:

1. Wat is die werklike doel van die Inligtingsvergaderings? Word dit net gehou om die Publiek 'n rat voor die oë te draai? Nou kan niemand sê dat hulle nie voor die datum van aanvaarding van die Konsep Begroting, die geleentheid gehad het om kommentaar te lewer nie! Na my beskeie mening is dit eenvoudig 'n mors van tyd!
2. Onreëlmatighede in die Konsep Begroting kan gedurende die Inligtingsvergaderings uitgewys word tot ons blou is in die gesig. Daar word absoluut geen regstellings gemaak nie! 'n Gewysigde Konsep Begroting is dus net eenvoudig nie moontlik nie en die foutiewe Konsep Begroting word op die end die Begroting en dus afdwingbaar op die Publiek, foute en all!!
3. Die Publiek word genooi om op die Inligtingsvergaderings kommentaar oor die Begroting te lewer. Wat word met hierdie kommentaar gedoen? Word dit ooit deur die Raad in ag geneem op enige stadium in die toekoms of word dit gerieflikheidshalwe net eenvoudig van die tafel af gegee? Miskien is ons gelukkig en hou die Raad tesame met die "Budget Steering Committee" 'n lekker lag sessie voordat hulle ons voorstelle van die tafel af vee!
4. Kwartaallikse Begrotingsverslae word op die Internet gepubliseer. 'n Groot gedeelte van die Publiek het nie toegang tot die Internet nie en is dus nie eens bewus daarvan dat daar Begrotingsverslae gepubliseer word nie. Waarom kan die Wykskomitee nie hierdie Begrotingsverslae op 'n spesiale Inligtingsvergadering wat wyd geadverteer word, volledig bespreek en die Publiek se insette ook hier kry nie. Al word daar dan niks mee gedoen nie!
5. Ons het in die verlede ondervind dat sekere belangrike inligting liefs op hierdie vergaderings verswyg word omdat dit ongewild deur die Publiek ervaar sou word. Dit was wel in die kommentaar in die Begroting vervat maar met die beperkte tyd tot die Publiek se beskikking kan die begroting net eenvoudig nie volledig deurgewerk word nie. Waarom moet hierdie punte verswyg word? Kan die Munisipaliteit dan nie meer openlik en eerlik met die Publiek kommunikeer nie?

KONSEP BEGROTING:**Table 1 Consolidated Overview of the 2016/16 MTREF**

	Budget Year 2014/15	Budget Year 2015/16	Budget Year +1 2016/17	Budget Year +2 2017/18			
Revenue	810 548	908 211	973 373	1 028 569	12,0%	7,2%	5,7%
Expenditure	932 125	977 506	1 037 493	1 098 292	4,9%	6,1%	5,9%
Surplus (Deficit)	(121 577)	(69 295)	(64 120)	(69 723)			
Capital	17 568	65 518	94 606	103 561	-27,3%	10,6%	9,5%

MTREF = Medium Term Revenue and Expenditure Framework.

REVENUE:

2014/15 = 5,5%	R784.474 / 30K huishoudings P.J. = R26,149 /12 = R2,179 P.M.		
2015/16 = 12,0%	R908.211	R30,274	R2,523
2016/17 = 7,2%	R973.373	R32,446	R2,704
2017/18 = 5,7%	R1.028.569	R34,286	R2,857
2018/19 = 7,6%	R1.106.740	R36,891	R3,074
2019/20 = 7,6%	R1.190.852	R39,695	R3,308

EXPENDITURE:

2014/15 = 5,0%	R869.588	R28,986	R2,416
2015/16 = 4,9%	R977.508	R32,584	R2,715
2016/17 = 6,1%	R1.037.493	R34,583	R2,882
2017/18 = 5,9%	R1.098.292	R36,610	R3,051
2018/19 = 5,5%	R1.158.698	R38,623	R3,219
2019/20 = 5,5%	R1.222.426	R40,748	R3,396

CAPITAL:

2014/15 = -22,7%	R97.721	R3,257	R271
2015/16 = -27,3%	R85.515	R2,851	R238
2016/17 = 10,6%	R94.606	R3,154	R263

2017/18 = 9,5%	R103.561	R3,452	R288
2018/19 = -7,5%	R111.328	R3,711	R309
2019/20 = -7,5%	R119.678	R3,989	R332

In die bostaande tabel word begroot vir 'n styging in Inkomste van 12% teenoor die Begrote syfer vir 2014/15. Hierdie styging is die gevolg van 'n verwagte styging in toelaes. Kom ons vra hier net een belangrike vraag: Hoeveel toelaes is daar oor die afgelope paar jaar van die Sentrale sowel as die Provinsiale Regerings aan die Munisipaliteit toegeken en hoeveel van daardie toekennings is nog uitstaande / agterstallig?

Meer kommerwekkend is die tekort op die Begroting van R69,2M vir 2015/16; R64,1M vir 2016/17 en R69,7M vir 2017/18. Daar word vir hierdie tekorte begroot ten spyte van die toename in toelaes van die Sentrale Regering / Provinsiale Regering. Die vraag is nou, hoe gaan hierdie tekorte gefinansier word?

Die Kapitale Begroting verlaag met 27,3% teenoor die Begrote syfers vir 2014/15. Hierdie verlaging is die gevolg van 'n verlaging in die beskikbare fondse vir die finansiering van die Kapitaal Begroting. Alhoewel daar begroot word vir 'n styging van sowat 10% gemiddeld vir die Boekjare 2016/17 en 2017/18 moet ons nogtans vra of ons nie miskien in ESKOM se voetspore volg nie? Is verouderde toerusting en swak of geen onderhoud op die bestaande toerusting ons voorland?

Daar word ook gemeld "The Municipality has reached its prudential borrowing limit of 60% of operational revenue in 2012 and has embarked on a strategy to manage this rate down by at least 10%. At the current borrowing programme this rate will be managed down to 44% by 2017/18 in this MTREF". Dit wil dus voorkom of die Kapitaal Begroting tot ten minste 2017/18 onder druk sal wees.

Table 2 Summary of revenue classified by main revenue source

Description	2011/12	2012/13	2013/14	Current Year 2014/15			2015/16 Medium Term Revenue & Expenditure Framework		
	Actual Outcome	Actual Outcome	Actual Outcome	Original Budget	Adjusted Budget	Full Year Forecast	Budget Year 2015/16	Budget Year 2016/17	Budget Year 2017/18
Revenue By Source									
Property rates	110 412	131 733	142 613	143 640	153 503	157 470	162 730	171 306	181 911
Property rates - penalties & adhesion charges	525	772	621	1 050	1 050	1 050	1 511	1 511	1 075
Service charges - electricity revenue	224 950	217 663	228 362	210 083	210 083	210 083	228 577	271 525	307 747
Service charges - water revenue	63 755	(5 243)	45 130	55 697	55 697	55 697	102 455	117 220	132 631
Service charges - sanitation revenue	57 212	26 185	62 758	63 455	63 455	63 455	66 175	75 251	74 010
Service charges - refuse revenue	14 249	16 537	52 697	50 130	50 130	50 130	50 130	41 411	44 845
Service charges - other	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Repayment of loans and advances	6 143	7 412	7 541	7 565	7 565	7 565	11 150	12 794	13 176
Interest earned on cash and investments	6 181	7 550	6 352	6 156	6 156	6 156	6 348	6 348	6 348
Investment income - other	2 131	2 191	2 118	2 253	2 253	2 253	2 257	2 257	2 435
Grants received	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fines	5 278	11 244	22 739	7 561	30 873	30 873	31 158	31 756	33 722
Leases and service	1 789	1 566	1 959	2 023	2 023	2 023	2 140	2 406	2 645
Agency services	1 912	2 025	2 355	2 480	2 480	2 480	2 270	3 257	3 534
Transfer surpluses - inter-municipal	38 075	41 660	67 835	58 107	62 032	62 032	103 763	107 266	97 173
Other revenue	17 373	68 578	10 204	21 717	15 387	15 387	16 781	15 201	15 922
Grants or disposal of PPE	1 600	-	-	-	-	-	-	-	-
Total Revenue (including capital transfers and contributions)	567 482	703 871	738 374	764 474	810 433	810 433	848 211	921 173	1 028 564

PROPERTY RATES:

In die meegaande tabel word die volgende verhogings in "Property Rates" aangetoon:

2011/12 = -15,4%	R108.913
2012/13 = 10,9%	R120.799
2013/14 = 11,6%	R134.813
2014/15 (Aangepaste Begroting) = 13,9%	R153.509
2015/16 = 6,0%	R162.730
2016/17 = 6,5%	R173.308
2017/18 = 6,5%	R184.573
2018/19 = 6,3%	R196.201
2019/20 = 6,3%	R208.561

In die lig van die geskiedenis vanaf 2012/13 tot die aangepaste Begroting vir 2014/15 kon die Munisipaliteit nie daarin slaag om binne die Inflasiekoers van 6% te bly nie. Die vraag is nou: Gaan hulle dit regkry om in die toekoms binne die Begrote 6% en 6,5% te bly?

PROPERTY RATES – PENALTIES AND COLLECTION CHARGES:

Die volgende verhogings / verlagings in die tariewe word in die Konsep Begroting gereflekteer:

2011/12 = + 8,4%	R925
2012/13 = - 16,5%	R772
2013/14 = + 6,4%	R821
2014/15 = + 27,9%	R1.050
2015/16 = - 15,1%	R891
2016/17 = + 10%	R980
2017/18 = + 10%	R1.078
2018/19 = + 4,4%	R1.125
2019/20 = + 4,4%	R1.175

Met verwysing na die verlaging van 15,1% in die 2015/16 Boekjaar moet ons vra hoe realisties die verhogings van 10% oor die daaropvolgende twee jaar is.

SERVICE CHARGES – ELECTRICITY:

Hierdie tarief verhogings word deur NERSA vasgestel en die Munisipaliteit het klaarblyklik geen beheer daaroor nie. Die vraag ontstaan egter of die Munisipaliteit op enige stadium beswaar aangeteken het teen enige van die voorgestelde tarief verhogings soos deur NERSA aanbeveel?

Die Munisipale Amptenary is in diens van die Belastingbetalers en daar kan dus met reg verwag word dat hulle na die Belastingbetalers se belange moet omsien. Hulle kan dus nie soos wafferse skoothondjies net JA en AMEN sê op alles wat ESKOM en NERSA aan hulle wil voorskryf nie. As hulle nie in opstand kom nie word ons in 'n kringloop van nimmereindigende onrealistiese hoë tarief verhogings vasgevang en ons sal maar in die maalkolk bly vir solank dit ESKOM en NERSA behaag!

Na my mening sal ESKOM se probleme nie in my leeftyd uitgesorteer word nie en die kans op 'n totale ineenstorting is groter as die kans op herstel.

Met die voorafgaande in gedagte is ek van mening dat die Munisipaliteit leiding moet neem en dit ernstig behoort te oorweeg om Privaat Instansies aan te moedig om 'n Windplaas en/of Sonpanele en selfs Generators in die see, in die streek te kom vestig om dan krag aan die streek te voorsien. Ons sal, veral aan die begin, nie voldoende krag van hierdie bronne kan ontvang nie maar kom ons sien dit dan as 'n babatreetjie in die rigting van onafhanklikheid.

Daar is reeds 'n gevestigde Windplaas in Caledon waar sowat 11 Windlaaiers krag opwek. Net buite Tulbagh, op die pad na Wellington, is 'n Windplaas met sowat 45 Windlaaiers.

Kan ons nie begin met onderhandelings om dan moontlik krag van soortgelyke ontwikkelaars wat dan in die Overstrand gevestig is, aan te koop nie. Hulle mag moontlik nie aan die ESKOM netwerk gekoppel wees nie maar daar kan tog seker 'n plan gemaak word om 'n addisionele toevoer stelsel aan die Munisipale netwerk te koppel. Sou ons dan probleme met ESKOM ondervind kan ons net na hierdie alternatiewe bron oorskakel met die minimum impak op die Inwoners. Om die winsgewendheid van ons "eie" kragbron te verseker wil ek eerder soveel krag as moontlik van hierdie bron aankoop en die ESKOM koppeling dan as alternatiewe kragbron gebruik. Bygesê indien krag van hulle af beskikbaar is!

Vir solank die Verbruiker maar stilbly en betaal, so lank sal dit ESKOM neem om sy sake in orde te probeer kry. As 'n kind stout is en hy word nie tereggewys nie, sal hy aanhou om

stout te wees! Dit is dus nie verkeerd om aan ESKOM te wys dat hulle monopolie besig is om ten einde te kom nie!

SERVICE CHARGES – WATER REVENUE:

2011/12 = 13,0%	R83.755 / 30K HUISHOUDINGS P.J. = R2.792 / 12 = R233 P.M.		
2012/13 = 1,8%	R85.243	R2.841	R237
2013/14 = 11,6%	R95.136	R3.171	R264
2014/15 = 0,8%	R95.897	R3.197	R266
2015/16 = 6,4%	R102.045	R3.401	R283
2016/17 = 5,5%	R107.700	R3.590	R299
2017/18 = 5,6%	R113.691	R3.790	R316
2018/19 = 6,3%	R120.854	R4.028	R336
2019/20 = 6,3%	R128.467	R4.282	R357

Hier moet die korrektheid van die Begrote syfers bevestig word. Die verhoging vir die Jaar 2012/13 is slegs 1,8% terwyl die verhoging vir die jaar 2014/15 'n skamele 0,8% beloop! Met 'n Inflasiemoeds van 6% per jaar gemiddeld kan sulke verhogings slegs as ondenkbaar beskryf word.

Die gratis 6kl water wat aan alle inwoners toegestaan is, is, as ek reg kan onthou, in die 2012/13 Boekjaar van die sogenaamde "Gegoede" deel van die gemeenskap weggeneem. Indien die Inkomste wat die Munisipaliteit daaruit verkry het, in berekening gebring word, sal die verhoging aansienlik meer wees as die genoemde 1,8%.

Die verhoging vir die Boekjaar 2013/14 is bereken op 11,6% terwyl die verhogings vir 2015/16 = 6,4%; 2016/17 = 5,5% en 2017/18 = 5,6%, ietwat meer realisties is.

SERVICE CHARGES – SANITATION REVENUE:

2011/12 = 13,6%	R57.212 / 30K HUISHOUDINGS P.J. = R1.907 / 12 = R159 P.M.		
2012/13 = -0,5%	R46.637	R1.555	R130
2013/14 = 10,4%	R52.957	R1.765	R147
2014/15 = 1,1%	R56.130	R1.871	R156
2015/16 = 4,6%	R59.488	R1.983	R165

2016/17 = 5,6%	R63.061	R2.102	R175
2017/18 = 5,6%	R66.849	R2.228	R186
2018/19 = 5,8%	R70.726	R2.358	R196
2019/20 = 5,8%	R74.828	R2.494	R208

Hier moet ons weereens die verlaging van -0.5% vir die Boekjaar 2012/13 sowel as die verhoging van slegs 1,1% vir die Boekjaar 2014/15 bevestigteken. Die verhoging van 10,4% vir 2013/14 is meer in lyn met die ondervinding in die verlede. Hoe betroubaar die verwagte verhogings van 4,6% vir 2015/16, 5,6% vir 2016/17 en 5,6% vir 2017/18 is, sal die tyd wel leer. Na my mening moet ons nie te veel waarde aan hierdie syfers heg nie!

SERVICE CHARGES – REFUSE REVENUE:

2011/12 = 6,9%	R39.498 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R1.317 /12 =	R110 P.M.
2012/13 = 17,8%	R46.637	R1.555	R130
2013/14 = 13,6%	R52.957	R1.765	R147
2014/15 = 6,0%	R56.130	R1.871	R156
2015/16 = 6,0%	R59.488	R1.983	R165
2016/17 = 6,0%	R63.061	R2.102	R175
2017/18 = 6,0%	R66.849	R2.228	R186
2018/19 = 8,9%	R72.799	R2.426	R202
2019/20 = 8,9%	R79.278	R2.643	R220

Verhogings van 17,8% in die Boekjaar 2012/13 en 13,6% vir 2013/14 word in die Konsep Begroting weergegee. Verhogings vir al die ander jare in die Konsep Begroting, d.w.s. vanaf 2014/15 tot 2017/18 word bereken teen 6%.

Met die Karwyderskraal fiasko is 'n addisionele heffing op vullis verwydering geplaas as gevolg van die feit dat die Munisipaliteit verder moes ry om die vullis in Gansbaal te gaan stort. Na die herinbedryfstelling van Karwyderskraal gedurende die loop van die jaar is geen afslag aan die Belastingbetaler deurgegee nie. Daar is ook nie 'n toegewing gemaak in die tarief verhoging vir die jaar 2015/2016 nie. Gebruik die Munisipaliteit nou hierdie geleentheid om 'n ekstra winsie uit die verbruiker te maak?

Ons moet aan die ander kant ook gelyk gee dat die ontwikkeling van die Karwyderskraal sel sekere koste op die skouers van die Munisipaliteit geplaas het. Hierdie koste kan egter oor die leeftyd van die sel verhaal word en hoef nie in die eerste jaar van gebruik verhaal te word nie.

Verder is daar tans 'n moontlikheid van 'n vennootskap met die Theewaterskloof Munisipaliteit om weer hulle Vaste Afval op Karwyderskraal te kom stort. Overstrand Munisipaliteit sal dom wees as hulle 'n ooreenkoms met Theewaterskloof Munisipaliteit aangaan wat ons tot nadeel sal strek. Die koste vir die ontwikkeling van die sel sal sekerlik pro rata deur so 'n ooreenkoms verhaal kan word.

OTHER INCOME:

Ander Inkomste bronne in die tabel vervat, is nie ontleed nie aangesien dit nie werklik deel vorm van Inkomste uitsluitlik uit die plaaslike Inwoners se sakke nie.

TOTAL REVENUE (EXCLUDING CAPITAL TRANSFERS AND CONTRIBUTIONS):

Die volgende verhogings in die totale Inkomste van die Munisipaliteit word as volg in die Konsep Begroting aangetoon:

2011/12 = - 1,6%	R597.482 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R19.916 /12 =	R1.660 P.M.
2012/13 =17,8%	R703.871	R23.462	R1.955
2013/14 = 4,6%	R736.376	R24.546	R2.046
2014/15 = 10,1%	R810.548	R27.018	R2.252
2015/16 = 12,1%	R908.211	R30.274	R2.523
2016/17 = 7,2%	R973.373	R32.446	R2.704
2017/18 = 5,7%.	R1.028.569	R34.286	R2.857
2018/19 = 8,0%	R1.110.854	R37.028	R3.086
2019/20 = 8,0%	R1.199.723	R39.991	R3.333

Die verhoging in inkomste vir die Boekjare 2016 tot 2018 is na my mening nie haalbaar nie en ek grond my stelling op die volgende feite:

Ons moet in gedagte hou dat daar toenemend druk op die Munisipaliteit se dienste geplaas gaan word hoofsaaklik as gevolg van die instroming van mense in die laer inkomste groep wat uiteraard gaan kwalifiseer vir die toegewings van gratis water en elektrisiteit. Verder moet daar nog in gedagte gehou word dat daar ander koste stygings soos bv. Brandstof,

Lone, Salarisse, Kontrakteursfooie, Onderhoud en Herstelwerk, Prysverhogings in Onderdele en Chemikalië ens. aan die uitgawe kant in berekening gebring sal moet word. Ek sal graag wil weet hoe die Munisipaliteit beplan om hierdie koste te beperk.

ELEKTRISITEIT:

Uit die onderstaande tabel blyk dit dat die Munisipaliteit begroot vir 'n wins uit Elektrisiteitsverkope van R37.131.198 vir die 2015/16 Boekjaar teenoor 'n Wins van R37.724.728 in die vorige jaar en R41.045.505 vir die 2013/14 Boekjaar. Ons kyk dus na 'n verlaging van R593.530 of 1,6% vir die huidige Begroting.

Die begrote styging in koste beloop 10,6% teenoor 'n begrote styging in die Inkomste van 9,12%.

WATER:

Die Munisipaliteit se wins uit die voorsiening van water styg vanaf R3.744.597 in 2013/14 en R3.814.371 in 2014/15 tot R7.705.881 vir 2015/16. 'n Astronomiese styging van 102%!

Die begrote koste styging met betrekking tot die Water voorsiening beloop 2,02% teenoor 'n styging aan die Inkomste kant van 5,96%.

WASTE WATER MANGEMENT:

Ten opsigte van die bestuur van afvalwater beloop die verhoging in koste vir die Munisipaliteit 4,93% teenoor 'n styging in die Inkomste van 5,69%. Die totale Begrote wins uit hierdie bron vir die 2015/16 Boekjaar beloop R2.822.419 teenoor die vorige jaar se wins van R2.230.796 en die R5.884.273 in 2013/14. Dit verteenwoordig 'n styging van 26,5% vir die jaar.

WASTE MANAGEMENT:

Ten opsigte van vullis verwydering beloop die styging in die koste vir die Munisipaliteit 11,19% teenoor 'n styging in die Inkomste van slegs 6,08%. Die wins van R3.752.241 vir 2013/14 word omgeswaai na 'n verlies van R359.141 in 2014/15. Die verlies styg vanaf die vorige Boekjaar tot R3.265.387 vir die 2015/16 Boekjaar. 'n Styging van slegs 809,2%.

The following table sets out the costing of services.

Table 5 Costing of services

COSTING OF SERVICES	Amended Budget 2014/2015	Original Budget 2015/2016	
Service : 1200 ELECTRICITY			
** SALARIES, WAGES & ALLOWANCES	16 008 002		
** GENERAL EXPENSES	213 578 551		
** REPAIRS & MAINTENANCE	4 560 050		
** CAPITAL CHARGES	38 213 545		
Bulk Purchases		193 573 082	
Contracted Services		2 531 636	
Depreciation and Amortisation		22 144 494	
Employee Related Cost		19 049 774	
Interest Dividends and Rent on Land		15 927 855	
Inventory		3 544 955	
Operational Cost		405 200	
Costing: overheads (dept charges)		43 551 482	
TOTAL EXPENDITURE	272 360 578	801 229 532	10.60%
TOTAL INCOME	-310 086 305	-338 360 730	9.12%
(SURPLUS)/DEFICIT	-37 724 728	-37 131 198	
	13.65%	12.33%	
Service : 1300 WATER			
** SALARIES, WAGES & ALLOWANCES	16 672 855		
** GENERAL EXPENSES	28 603 555		
** REPAIRS & MAINTENANCE	9 905 705		
** CAPITAL CHARGES	37 871 229		
EMPLOYEE RELATED COST		17 250 742	
OPERATIONAL COST		203 755	
BULK PURCHASES		3 263 296	
CONTRACTED SERVICES		7 588 743	
INTEREST DIVIDEND RENT ON LAND		18 022 914	
DEPRECIATION AND AMORTISATION		18 968 653	
INVENTORY		12 596 587	
Costing: overheads (dept charges)		16 584 152	
TOTAL EXPENDITURE	93 067 457	94 938 892	2.02%
TOTAL INCOME	-90 871 825	-102 644 773	5.06%
(SURPLUS)/DEFICIT	-3 814 371	-7 705 881	
	4.10%	8.12%	
Service : 1400 WASTE WATER MANAGEMENT			
** SALARIES, WAGES & ALLOWANCES	18 433 913		
** GENERAL EXPENSES	9 734 044		
** REPAIRS & MAINTENANCE	8 439 440		
** CAPITAL CHARGES	24 486 503		
Bulk Purchases		720 915	
Contracted Services		6 493 574	
Depreciation and Amortisation		17 060 567	
Employee Related Cost		17 409 311	
Interest Dividends and Rent on Land		7 783 445	
Inventory		4 729 979	
Operational Cost		255 724	
Costing: overheads (dept charges)		9 550 955	
TOTAL EXPENDITURE	61 094 000	64 109 571	4.93%
TOTAL INCOME	-63 324 700	-60 025 090	5.00%
(SURPLUS)/DEFICIT	-2 230 700	-2 022 319	
	3.65%	4.40%	
Service : 1500 WASTE MANAGEMENT			
** SALARIES, WAGES & ALLOWANCES	20 315 436		
** GENERAL EXPENSES	25 859 582		
** REPAIRS & MAINTENANCE	1 789 307		
** CAPITAL CHARGES	5 524 816		
** CONTRIBUTION TO PROVISIONS	3 000 000		
EMPLOYEE RELATED COST		21 432 276	
OPERATIONAL COST		4 821 959	
CONTRACTED SERVICES		18 432 173	
INTEREST DIVIDEND RENT ON LAND		1 751 952	
DEPRECIATION AND AMORTISATION		9 159 240	
INVENTORY		2 666 294	
Costing: overheads (dept charges)		8 545 653	
TOTAL EXPENDITURE	56 499 141	62 809 547	11.10%
TOTAL INCOME	-50 130 000	-59 544 160	6.08%
(SURPLUS)/DEFICIT	3 69 141	3 265 387	
	-0.84%	-5.20%	
Notes			
1. Disparity of expenditure categories from implementation of m&COA.			
2. Increased refuse expenditure resulting from new waste disposal infrastructure			
3. Secondary costs indicated in line with previous allocations + 5%.			
4. The waste management deficit addressed in para. 1.4.5			

Table 6 Comparison of proposed rates to be levied for the 2015/16 financial year

Tariff Code	Detail	2015/2016		2014/2015		
		Exclude VAT	Include VAT	Exclude VAT	Include VAT	
RATB9	YEAR OF GENERAL VALUATION (2 JULY 2011)					
RATE1	Commercial Land and Improvements	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE2	Commercial Land and Improvements * 30% reduced rate for 50 years and 60 years applications	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE3	Workshop Properties (Industrial Properties)	Applicable Rate for Commercial or Residential	Applicable Rate for Commercial or Residential	Applicable Rate for Commercial or Residential	Applicable Rate for Commercial or Residential	
RATE4	Workshop Properties (Property and Plant Equipment)	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE5	Industrial (Other) Buildings (FF - in total rates for 4% to 10% increased rates will be levied)	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE6	Building Clusters	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE7	Domestic Properties (Other)	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE8	Industrial Properties	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE9	Commercial Properties (Commercial)	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%
RATE10	Commercial Properties (Residential)	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.00%

PLEASE NOTE: VAT IS LEVIED AT A RATE OF 0% ON ASSESSMENT RATES

Die verhoging in Erfbelasting is deurgaans 6,85% en verdere kommentaar hierop word nie geag nodig te wees nie.

Table 7 Comparison between current water charges and increases (Domestic)

Tariff Code	Detail	2015/2016		2014/2015		
		Exclude VAT	Include VAT	Exclude VAT	Include VAT	
W1B	CONSUMPTION - HOUSEHOLDS					
	Normal Tariff					
W1B1	0 - 6 kl per kl	3.62	4.13	3.25	3.71	11.50%
W1B2	7 - 18 kl per kl	9.12	10.39	8.60	9.80	6.00%
W1B3	19 - 30 kl per kl	14.79	16.86	13.95	15.90	6.00%
W1B4	31 - 45 kl per kl	22.76	25.95	21.48	24.48	6.00%
W1B5	46 - 60 kl per kl	29.57	33.71	27.90	31.81	6.00%
W1B6	>60kl per kl	39.43	44.95	37.20	42.40	6.00%

Met verwysing na die styging in die koste van huishoudelike watervoorsiening is alle koste stygings op 6% vasgestel behalwe die van 0 to 6 Kl wat met 11,5% styg.

Waar kom hierdie styging vandaan? Volgens die Munisipaliteit is dit die gevolg van 'n tarief verhoging aan diegene wat tans moet betaal vir hulle water in hierdie kategorie met die doel om die koste van water voorsiening te verhaal. Hiermee het ek in beginsel geen probleem nie.

Dit sou egter meer regverdig wees om die koste van water wat vermors word deur bv. brandkrane wat nie toegedraai word nie of pype wat swak herstel word, bars ens. van die totale koste af te trek voordat hierdie verhogings bereken word. Hierdie "verbruik" is deur die toedoen van die Munisipaliteit en sy werknemers en behoort dus vir die rekening van die Munisipaliteit te wees.

Ek wil dit verder ook aan die Munisipaliteit stel dat hierdie verhoging moontlik nie nodig sou wees of dan heelwat laer sou kon wees indien daar verhoogde produktiwiteit was en indien hulle van oortollige en/of onbekwame personeel in hierdie Departement ontslae geraak het.

Swak werk moet oor gedoen word – dit verhoog kostes! Werkers wat onproduktief is verdien 'n Inkomste, al doen hulle nie veel nie – dit verhoog kostes! Onbekwame personeel kan nie die werk na behore doen nie en dan is die Munisipaliteit, na my mening, net te gretig om Kontrakteurs aan te stel om die werk te doen sonder om die reeds aangestelde werkers in die pad te steek – 'n verdere bydraende faktor tot die hoë kostes wat dan maar gerieflikheidshalwe van die Verbruiker verhaal moet word om die Departement op 'n winsgewende grondslag te kry.

Wie ookal vir hierdie voorstel om die tarief te verhoog verantwoordelik was, net die volgende: Kry asseblief eers julle huis in orde voordat julle weer sulke stommitete in die Begroting opneem en op die Verbruiker afdwing!

Dit wil voorkom asof die Munisipaliteit net daarop ingestel is om die koei, genaamd Verbruiker, te melk en dit glad nie eers oorweeg om daaraan te dink dat daar dalk net 'n probleem aan hulle kant kan wees nie! Om die Verbruiker se sak te tap is eenvoudig die maklikste uitweg! So – "Go for it"!!

Indien die minder gegoede deel van die bevolking wat in hierdie kategorie val, nou meer vir hulle water moet betaal, wat wel die geval blyk te wees, is ek van mening dat die Munisipaliteit se slegte skuld 'n aansienlike hupstoot gaan kry. Nie noodwendig omdat die mense nie wil betaal nie maar veel eerder omdat hulle nie kan betaal nie!

Ons moet in gedagte hou dat 'n geraamde 68,4% van die Overstrand Streek se Inwoners minder as R76.400 per jaar verdien.

Table 8 Comparison between current electricity charges and increases (Domestic)

Tariff Code	Detail		2015/2016		2014/2015		
			Exclude VAT	Include VAT	Exclude VAT	Include VAT	
E1A	Two-Part Tariff: Credit meters up to 60 Amp (13.8 kVA BDMD) (Including Resorts)						
E1A1	Basic Monthly charge per meter	R	216.83	247.19	204.56	233.20	6.00%
	kWh Unit cost						
E1A2	1BT BLOCK 1 0 - 350 kWh	e	107.67	122.74	95.66	109.39	12.20%
E1A3	1BT BLOCK 2 351 - 600 kWh	c	145.88	168.30	130.02	148.22	12.20%
E1A4	1BT BLOCK 3 > 600 kWh	o	175.82	200.43	156.70	178.64	12.20%
E1B	Two-Part Tariff: Pre-Paid up to 60 Amp (13.8 kVA BDMD) (Included Resorts)						
E1B1	Basic Monthly charge per meter	R	216.83	247.19	204.56	233.20	6.00%
	kWh Unit cost						
E1B2	1BT BLOCK 1 0 - 350 kWh	e	59.45	113.38	68.84	101.05	12.20%
E1B3	1BT BLOCK 2 351 - 600 kWh	c	137.46	158.71	122.52	139.87	12.20%
E1B4	1BT BLOCK 3 > 600 kWh	o	169.00	192.88	150.82	171.71	12.20%

Die basiese heffing per meter styg met 'n aanvaarbare 6%.

Ten opsigte van die verbruik is die styging deur die Bank 12,2% soos deur NERSA aanbeveel.

Table 9 Comparison between current sanitation charges and increases (Domestic)

Tariff Code	Detail	2015/2016		2014/2015		
		Exclude VAT	Include VAT	Exclude VAT	Include VAT	
SE7A	SEWERAGE - SINGLE AND INTERMEDIATE RESIDENTIAL (Dwelling house and Duplex flats, Conventional Sewers, small bore sewers and conservancy tanks)					
SE7A1	0 - 35kl per kl (based on 70% of 50kl water usage) per unit per month Conservancy tank service only during office hours per month For after hours service, refer to tariff SE9B	10.88	12.40	10.26	11.70	6.00%
SE8	BASIC CHARGE					
SE8A	Basic Monthly Charge Developed sites per erf/unit per month	96.61	110.13	91.14	103.90	6.00%

Tarief verhogings in hierdie afdeling styg met 6%.

Table 10 Comparison between current waste removal fees and increases (Domestic)

Tariff Code	Detail	2016/2018		2014/2015		
		Exclude VAT	Include VAT	Exclude VAT	Include VAT	
SAN1	REFUSE REMOVAL (1 removal per week of 4 bags or 1X240 Bin)	R	R	R	R	
SAN1A	Residential (All registered erven/urfs with approved building plan) 1 x removal per week (R/Month)	137 99	157 30	130 19	148 42	6 00%

Hierdie tariewe styg met 6% wat aanvaarbaar is. Ten opsigte van die bedrag wat drie jaar gelede gehef is om die koste van die vervoer van vullis na Gansbaai te verhaal, het ek begrip vir die Munisipaliteit se verduideliking dat die geld nou aangewend moet word om te betaal vir die ontwikkeling van Karwyderskraal en 'n nuwe sel by Gansbaai.

Dit is egter kommerwekkend dat die Munisipaliteit, toe die verhoging drie jaar gelede ingestel is, slegs melding gemaak het van die verhoogde uitgawes ten opsigte van vervoer. Daar is dus 'n persepsie by die publiek geskep dat dit slegs 'n tydelike verhoging sou wees. Dit blyk nou dat hierdie heffing van 'n meer permanente aard is en ek is van mening dat die Munisipaliteit meer duidelikheid aangaande hierdie heffing aan die Publiek verskuldig is.

Table 12 Summary of operating expenditure by standard classification item

Description	2011/12	2012/13	2013/14	Current Year 2014/15			2015/16 Medium Term Revenue & Expenditure Framework		
	Audited Outcome	Audited Outcome	Audited Outcome	Original Budget	Adjusted Budget	Full Year Forecast	Budget Year 2015/16	Budget Year +1 2016/17	Budget Year +2 2017/18
Expenditure By Type									
Employee related costs	207 936	231 642	260 645	280 066	276 217	276 217	291 593	305 408	323 583
Remuneration of councillors	6 717	7 084	7 933	8 516	8 516	8 516	8 874	9 192	9 741
Debt impairment	28	6 688	12 526		22 792	22 792	22 792	22 792	22 792
Depreciation & asset impairment	104 041	104 408	99 361	109 265	105 461	105 461	111 362	118 043	125 126
Finance charges	31 727	37 331	39 927	45 162	44 480	44 480	46 895	46 780	47 279
Bulk purchases	126 669	145 022	157 056	169 444	169 444	169 444	153 573	221 138	252 628
Other materials	54 582	12 441	13 595	17 295	17 315	17 315	70 885	69 631	53 593
Contracted services	24 079	67 697	72 754	81 062	81 875	81 875	126 986	129 953	137 344
Transfers and grants	28 454	35 856	38 749	41 370	41 668	41 668	48 497	54 667	62 244
Other expenditure	158 290	102 148	117 460	117 407	164 357	164 357	55 251	59 890	63 924
Loss on disposal of PPE		1 756	12 017						
Total Expenditure	742 525	752 070	832 022	869 588	832 125	832 125	977 508	1 037 483	1 098 202

EMPLOYEE RELATED COSTS:

Hierdie koste toon die volgende stygings:

2011/12 = 11,0%	R207.938 /30K HUISHOUDINGS P.J. R6.931 /12 =	R578 P.M.	
2012/13 = 11,4%	R231.642	R7.721	R643
2013/14 = 12,5%	R260.645	R8.688	R724
2014/15 = 6,0%	R276.217	R9.207	R767
2015/16 = 5,6%	R291.593	R9.720	R810
2016/17 = 4,7%	R305.408	R10.180	R848
2017/18 = 6,0%	R323.583	R10786	R899
2018/19 = 8,2%	R350.117	R11.671	R973
2019/20 = 8.2%	R378.826	R12.628	R1.052

Of die geskatte begrotings vir die tydperk 2015 tot 2018 haalbaar is, moet nog gesien word. Alle aanduidings is dat Staatsdiens Amptenare gaan aandrings op verhogings van meer as 10% en sou hulle dit nie kry nie, beplan hulle 'n staking. Die vraag is nou of ons Munisipale werkers gaan agteroor sit en kyk hoe die Amptenare in die Staatsdiens en moontlik ook ander Munisipaliteite verhogings van 10% en meer kry terwyl hulle met slegs 5,6% tevrede moet wees.

'n Ander punt om in gedagte te hou is die groeiende bevolking in die Overstrand gebied (7de vinnigste in die land). Om tred te hou met die groeiende bevolking en die eise op Dienslewering wat dit tot gevolg gaan hê, sal die Werkerskorps noodwendig daarby aangepas moet word. Dit plaas onmiddellik 'n vraagteken agter die 4,7% verhoging vir 2016/17 en die 6,0% vir die 2017/18 Boekjare.

Hierdie verhogings kan alleenlik realisties wees indien die Top Bestuur dit regkry om die produktiwiteit in hul onderskeie Departemente te verbeter. Iets waaroor daar al jare gepraat word en waaraan daar net mooi niks gedoen is nie. Waarom sal daar in die volgende jaar of drie 'n klemverskuiwing kom?

Dit het wel onder my aandag gekom dat die Munisipaliteit 'n Konsultante Maatskappy se dienste ingeroep het om te help om produktiwiteit in die Munisipaliteit te verhoog. Wat die uitkoms van hierdie studie gaan wees, sal nog gesien moet word.

Verder is dit een ding om die studie te laat doen en 'n verslag van die konsultante op die tafel te kry. Die implimentering daarvan is totaal en al 'n ander uitdaging!

Indien die personeel wat geraak gaan word, nie ten volle inkoop en hulle kant bring nie, en die toesighouers nie na behore toesig hou en eienaarskap neem vir die werkspanne onder hulle beheer nie, is die hele operasie 'n mors van tyd en geld. Gaan die Munisipale Top Bestuur voldoende maatreëls in plek stel om die aanbevelings van die Konsultasie Maatskappy af te dwing en volhoubaar te monitor?

Die bostaande tabelle toon ook aan dat die Belastingbetaler in 2011/12 slegs R578 per maand tot die Salarisse van die Munisipale Werknemers bygedra het. Na verwagting sal hierdie bydrae styg tot R1.052 per maand in 2019/20. Die Salarisse van Raadslede is nie hierby ingesluit nie en vergoeding aan Kontrakteurs is ook nog uitgesluit.

CONTRACTED SERVICES:

Die volgende stygings word in die Begroting weerspieël:

2011/12 = 18,9%	R24.079 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R803 / 12 =	R67
2012/13 = 181,2%	R67.697	R2.257	R188
2013/14 = 7,5%	R72.754	R2.425	R205
2014/15 = 12,5%	R81.875	R2.729	R227
2015/16 = 55,1%	R126.986	R4.232	R353
2016/17 = 2,3%	R129.953	R4.332	R361
2017/18 = 5,7%	R137.384	R4.580	R382
2018/19 = 38,7%	R190.551	R6.352	R529
2019/20 = 38,7%	R264.295	R8.810	R734

Is die verhogings in die Jare 2012/13 en 2015/16 die gevolg van nuwe kontrakteurs wat aangestel is of nog aangestel gaan word?

Dit is kommerwekkend dat die bedrae aan Kontrakteurs in 2011/12 slegs R67 per huishouding per maand beloop het teenoor 'n geskatte R734 per maand in 2019/20. Alhoewel die syfers vir 2018/19 en 2019/20 op gemiddeldes bereken is, het ons geen waarborg hoegenaamd dat dit minder sal wees nie. Hierdie syfers is gegrond op die gemiddeld van die historiese sowel as verwagte begrotingsyfers vir die jare 2011/12 tot

2017/18. Ons kan maar slegs vertrou dat die Munisipaliteit hulle daarvan sal weerhou om sommer net vir die lekker daarvan Kontrakteurs aan te stel om werk gedoen te kry.

Die dienste van Kontrakteurs behoort slegs oorweeg te word, eerstens, wanneer die koste om 'n spesifieke diens te lewer goedkoper deur 'n kontrakteur gedoen kan word as deur die Munisipaliteit self en tweedens, in die geval waar die Munisipaliteit werklik nie oor die vermoë beskik om 'n sekere werk te kan doen nie. Hier dink ek as voorbeeld aan die bou van teerstrate waar gesofistikeerde masjiene en 'n grondige kennis van die werking daarvan nodig is.

EMPLOYEE RELATED COSTS + CONTRACTED SERVICES:

Die gekombineerde Begroting vir die twee betrokke kategorië lyk soos volg:

2011/12 = 11,8%	R232.017 / 30K HUISHOUDINGS P.J.	R7.734 /12 =	R645 P.M.
2012/13 = 29,0%	R299.339	R9.978	R832
2013/14 = 11,4%	R333.399	R11.111	R926
2014/15 = 7,4%	R358.092	R11.936	R995
2015/16 = 16,9%	R418.579	R13.953	R1.163
2016/17 = 4,0%	R435.361	R14.512	R1.209
2017/18 = 4,0%	R460.967	R15.366	R1.281
2018/19 = 12,1%	R540.668	R18.022	R1.502
2019/20 = 12,1%	R643.121	R21.437	R1.786

'n Verdere berekening is ook hier gedoen om die styging in die koste vir hierdie gekombineerde kategorie te bepaal vir die tydperk 2011/12 tot 2015/16 en 'n styging van 80,4 % is bereken. Kan ons so voortgaan? Wat is die kans om in die volgende 4 tot 5 jaar 'n verdere styging van 80% in die Salaris en Kontrakteur kostes te absorbeer?

Uit die bostaande berekenings blyk dit asof die kontrakteurs aangestel is sonder om werklik 'n dienooreenkomstige besparing in die salaris rekening te sien. Hoe volhoubaar kan hierdie praktyk vir die Belastingbetaler wees?

Hou asseblief in gedagte dat die syfers vir 2018/19 en 2019/20 bereken is op die gemiddelde syfers vanaf 2011/12 tot 2017/18.

Die bostaande tabel toon aan dat die gesamentlike betaling ten opsigte van Salarisse en Kontrakteursfooie in 2011/12 slegs R645 per maand per huishouding beloop het. Hierdie syfer verhoog tot 'n geskatte R1.786 per huishouding per maand in 2019/20.

Die Munisipaliteit sal hierdie aangeleentheid indringend moet ondersoek en daadwerklike stappe moet neem om te voorkom dat dinge verder handuit ruki

REMUNERATION OF COUNCILLORS:

Die volgende verhogings is aan Raadslede toegeken:

2011/12 = 38,8%	R6.717 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R224 / 12 =	R19 P.M.
2012/13 = 5,5%	R7.084	R236	R20
2013/14 = 12,0%	R7.933	R264	R22
2014/15 = 7,4%	R8.516	R284	R24
2015/16 = 1,8%	R8.674	R289	R24
2016/17 = 6,0%	R9.192	R306	R26
2017/18 = 6,0%	R9.741	R325	R27
2018/19 = 11,1%	R10.822	R361	R30
2019/20 = 11,1%	R12.024	R401	R33

Die vraag is nou waarom daar 'n verhoging van slegs 1,8% aan Raadslede toegeken word vir die 2015/16 boekjaar?

Is dit om moontlike ongereverdigde verhogings in die verlede (38,8% in 2011/12) reg te stel of probeer hulle gesig koop in die lig van die naderende Munisipale Verkiesings?

Sou die Raadslede die verhoging van 38,8% in 2011/12 wil regstel, is ek bevrees hulle sal maar nog vir 'n jaar of wat langer sonder verhoging moet gaan!

TOTAL OF EMPLOYEE RELATED COSTS, CONTRACTED SERVICES AND REMUNERATION OF COUNCILLORS:

2011/12 = 12,4%	R238,734 / 30K HUISHOUDINGS P.J.	R7.958 /12 =	R663 P.M.
2012/13 = 28,4%	R306,423	R10.214	R851
2013/14 = 11,4%	R341,332	R11.378	R948
2014/15 = 7,4%	R366,608	R12.220	R1,018
2015/16 = 16,5%	R427,253	R14.242	R1,168
2016/17 = 4,1%	R444,553	R14.818	R1,234
2017/18 = 5,9%	R470,708	R15.690	R1,308
2018/19 = 17,2%	R551,490	R18.383	R1,531
2019/20 = 18,8%	R655,145	R21.838	R1,820

Uit die bostaande berekenings is dit duidelik dat die Belastingbetaler in 2011/12 R663 per maand aan koste spandeer het om die werk gedoen te kry. Na verwagting kan hierdie bedrag in 2019/20 R1.820 beloop, 'n styging van 174,5% vir die tydperk.

Ek is van mening dat die Werksmag nie in dieselfde verhouding gestyg het nie. Daar is wel hoër salarisse oor die tydperk betaal maar na my beskeie mening lê die probleem juis daarin dat die Munisipaliteit kontrakteurs aanstel waar die mense wat aangestel is om die werk te doen onbekwaam is. Hierdie mense word dan in diens gehou teen 'n salaris wat vir die Belastingbetaler net onbekostigbaar geraak het. Waar gaan dit eindig as ons nie beswaar aanteken nie?

TOTAL EXPENDITURE:

Die totale uitgawes volgens die begroting styg as volg:

2011/12 = 15,4%	R742,525 /30k HUISHOUDINGS P.J.	R24,750 /12 =	R2,063 P.M.
2012/13 = 1,3%	R752,070	R25,069	R2,089
2013/14 = 10,6%	R832,022	R27,734	R2,311
2014/15 = 12,0%	R932,125	R31,071	R2,589
2015/16 = 4,9%	R977,508	R32,584	R2,715
2016/17 = 6,1%	R1,037,493	R34,583	R2,882

2017/18 = 5,9%	R1,095,292	R36,510	R3,043
2018/19 = 8,0%	R1,182,915	R39,430	R3,286
2019/20 = 8.0%	R1,277,549	R42,585	R3,549

Dit wil voorkom of die totale uitgawes vir sommige van die jare wat nagegaan is, met minder as die heersende Inflasie koers gestyg het. Dit wil dus lyk of die Munisipaliteit hulle uitgawes onder beheer het. As ons egter na die gemiddeld kyk wat weereens op die historiese sowel as die verwagte persentasies bereken is, kom ons op 'n gemiddeld van 8% uit wat in werklikheid hoër is as die amptelike Inflasie koers.

Ons moet ook daarop let dat die totale uitgawes van die Munisipaliteit vir die jaar 2011/12 R2,063 per huishouding per maand beloop het. Die geskatte uitgawe per huishouding per maand word bereken op R3,549 vir die jaar 2019/20 – 'n styging van 72%.

Kom ons kyk nou na die vergelykende syfers aan die Inkomste kant. Die Munisipaliteit se maandelikse Inkomste per huishouding in 2011/12 was gewees R1,660 teenoor 'n uitgawe van R2,063 'n verskil van R403 per huishouding per maand. Hierdie verskil is deur die Munisipaliteit gedra. Vir die jaar 2019/20 word die verwagte maandelikse Inkomste bereken op R3,333 teenoor 'n uitgawe van R3,549 per huishouding. Ons kyk dus hier na 'n verskil van R216 ('n verlaging in die subsidie van net meer as 46%) per huishouding per maand. Hou in gedagte dat hierdie Inkomste slegs uit Dienste geld uit kom, daar is nie enige Toewysings (Grants) van die Sentrale of Provinsiale Regerings in berekening gebring nie.

Wat sê dit vir ons? Eenvoudig net dat die Munisipaliteit besig is om die gaping tussen sy Inkomste en Uitgawe Rekening al hoe kleiner te maak. Dit is nie noodwendig sleg nie maar dit gaan al meer druk op ons huishoudings plaas om meer te betaal vir die dienste wat gelewer word.

Table 13 Operational repairs and maintenance

WCO32 Overview and Supporting Table SA1 Supporting detail to 'Budgeted Financial Performance'

Description	2014/15	2015/16	2016/17	Current Year 2017/18			2019/20 Medium Term Revenue & Expenditure Framework		
	Audited Outcome	Audited Outcome	Audited Outcome	Original Budget	Adjusted Budget	Full Year Forecast	Budget Year 2019/20	Budget Year +1 2018/19	Budget Year +2 2017/18
R thousand									
By Expenditure Item									
Employment related costs	21 505	27 050	35 539	37 285	39 235	51 260	42 129	37 597	42 643
Other salaries	5 158	4 153	3 853	3 917	3 937	4 307	14 503	16 526	15 951
Contracted persons	22 500	27 749	32 675	34 151	36 491	44 161	25 134	21 722	28 625
Other Expenditure	31 772	56 261	72 912	79 345	79 345	79 316	26 167	28 250	23 663
Total Repairs and Maintenance Expenditure	81 325	115 413	152 189	152 253	152 258	154 844	127 933	123 125	110 882

EMPLOYEE RELATED COSTS:

Die styging in Personeel kostes is as volg:

2011/12 = 11,3%	R15,563 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R519 /12 =	R43 P.M.
2012/13 = 76,4%	R27,460	R915	R76
2013/14 = 30,8%	R35,905	R1,197	R100
2014/15 = 12,2%	R40,285	R1,343	R112
2015/16 = 12,1%	R45,175	R1,506	R126
2016/17 = 5,8%	R47,787	R1,593	R133
2017/18 = 6,0%	R50,645	R1,688	R141
2018/19 = 22,1%	R61,838	R2,061	R172
2019/20 = 22,1%	R75,504	R2,517	R210

Hier moet ons weereens na die geskiedenis kyk en dan vra of die Begrote syfers vir die 2016/17 en 2017/18 Boekjare realities is. Waarom die groot uitgawes in die 2012/13 en 2013/14 Boekjare en dan die aansienlike daling in die daaropvolgende jare? Is dit gedoen in die lig van die naderende verkiesing en die feit dat daar 'n Verbruikers weerstand opgebou het?

Personeel koste ten opsigte van herstelwerk was in 2011/12 R43 per huishouding per maand. Die verwagte uitgawe vir 2019/20 beloop R210 per huishouding per maand. 'n Styging van R167 of 288% oor die periode van 9 jaar! Sal die Belastingbetaler kan volhou om hierdie druk te hanteer?

CONTRACTED SERVICES:

Kostes betaal aan Kontrakteurs is as volg bereken:

2011/12 = 11,3%	R12,320 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R411 /12 =	R34 P.M.
2012/13 = 76,5%	R21,740	R725	R60
2013/14 = 50.3%	R32,675	R1,089	R91
2014/15 = 4,6%	R34,161	R1,139	R95
2015/16 = 3,0%	R35,194	R1,173	R98

2016/17 = 7,3%	R37,739	R1,258	R105
2017/18 = 5,6%	R39,865	R1,329	R111
2018/19 = 22,7%	R48,914	R1,631	R136
2019/20 = 22,9%	R60.116	R2,004	R167

Hier moet weereens gevra word wat die rede was vir die buitengewone kostestygings in 2012/13 en 2013/14. Daarna is daar 'n totale afplating te bespeur. Het die Munisipaliteit toe tot hul sinne gekom na die betoging in Kleinmond?

Ek kan nie glo dat uitgawes ten opsigte van Personeel en Kontrakteurs kostes so drasties gesny kon word sonder dat daar nie erns anders iets ingeboet is nie. Is hierdie kostes na ander bronne gekanaliseer? Is hierdie besparings die gevolg van beplanning wat na die betoging eerder afgestel of op die langtermyn geskuif is? Gaan dit ons nou nie weer voorkant toe in die hakskeen kom byt nie?

Die maandelikse koste afgebreek per huishouding ten opsigte van herstelwerk het in 2011/12 slegs R34 beloop. Die geskatte uitgawe vir 2019/20 beloop R167 of 391% meer!

EMPLOYEE RELATED COSTS + CONTRACTED SERVICES:

Die gesamentlike koste van hierdie twee afdelings is as volg bereken:

2011/12 = 11,3%	R27,883 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R929 /12 =	R77 P.M.
2012/13 = 76,5%	R49,200	R1,640	R137
2013/14 = 39,4%	R68,580	R2,286	R191
2014/15 = 8,6%	R74,446	R2,482	R207
2015/16 = 8,0%	R80,369	R2,679	R223
2016/17 = 6,4%	R85,526	R2,851	R238
2017/18 = 5,8%	R90,510	R3,017	R251
2018/19 = 22,3%	R110,694	R3,690	R308
2019/20 = 22,3%	R135,378	R4,513	R376

Aangesien hierdie tabel aan die twee voorafgaande tabelle gekoppel is, geld die kommentaar onder die bogemelde twee opskrifte ook vir hierdie kombinasie van syfers.

Die bostaande tabel toon egter aan dat die verbruiker R77 per maand ten opsigte van arbeid moes opdok vir herstelwerk. Hierdie syfer verhoog na verwagting na R376 per maand in 2019/20. 'n Styging van R299 per maand of dan 388%.

Weereens moet ek die mening uitspreek dat die Munisipaliteit Kontrakteurs aangestel het om die werk te doen sonder dat die personeel verminder of herontplooï is.

As ons na die voorafgaande tabelle kyk moet ons vra hoe volhoubaar hierdie beleid van die Munisipaliteit kan wees?

Dit is my beskeie mening dat daar ernstig herbeplan sal moet word om die Munisipaliteit uit hierdie benarde situasie te bestuur. Die salaris perd is al holrug gery maar ons moet maar aanhou om te kla totdat die Munisipaliteit kennis neem van die erns van hulle swak of onbeplande aanstellings.

Maak nie 'n fout nie, ek het begrip daarvoor dat die dienste gelewer moet word. Daarmee saam moet mens ongelukkig ook voorsiening maak vir die betaling van lone en salarisse en selfs ook vir die dienste van kontrakteurs om sekere take te verrig waar die Munisipale werkers nie oor die nodige vaardighede beskik nie.

In die lig van die voorafgaande wil ek graag die volgende vergelykings maak:

TOTALE UITGAWES TEN OPSIGTE VAN SALARISSE (INSLUITEND VERGOEDING AAN RAADSLEDE EN KONTRAKTEURS) AS 'N PERSENTASIE VAN DIE TOTALE INKOMSTE:

	INKOMSTE	ARBEID	PERSENTASIE
2011/12	R597,482	R238,734	40%
2012/13	R703,871	R306,423	44%
2013/14	R736,376	R341,332	46%
2014/15	R810,548	R366,608	45%
2015/16	R908,211	R427,253	44%
2016/17	R973,373	R444,553	46%
2017/18	R1,028,569	R470,708	46%
2018/19	R1,110,854	R551,490	50%
2019/20	R1,199,723	R655,145	55%

Die totale koste van Arbeid is deurgaans meer as 40% van die totale Inkomste Begroting en die tendens is dat dit eerder styg as daal! Dit voorspel niks goed nie en sou ons aannames met betrekking tot die Inkomste en koste van Arbeid vir 2018/19 en 2019/20 net naastenby korrek is, het ons Munisipaliteit meer moeilikheid as wat hulle kan opgebruik!!

Die norm is dat die totale koste van arbeid nie meer as 30 – 35% in enige besigheid behoort te wees nie. Daar sal dus indringend na hierdie koste gekyk moet word!

In die lig van die huidige hoë salarisse van die Top Bestuur moet ons in die lig hiervan weereens die vraag vra: Hoe bekostigbaar is hierdie mense vir die Munisipaliteit.

Daar is tog mos nou net geen sin in om Bestuurders / Direkteure aan te stel teen sulke salarisse en dan oor 'n jaar of twee verder uit te vind dat jy jou besigheid se deure moet sluit omdat jy nie langer in die bedryf kan bly nie. Wanneer gaan ons Munisipaliteit dan hierdie somme begin maak en bietjie beplanning doen wat tot hul eie voordeel sal strek en nie tot voordeel van die Top Bestuur alleen nie???

Net vir ingeval die personeel belas met die vasstelling van die salarisse dit nie weet nie – daar bestaan nie iets soos “'n land van melk en heuning” nie! Betaal 'n realisties en bekostigbare vergoeding aan die personeel en red die Munisipaliteit. Indien u aangaan soos dit die afgelope paar jaar die geval was, sluit asseblief nou al julle deure en vra die Top Bestuur om ander werk te gaan soek. **ONS KAN HULLE NIE BEKOSTIG NIE!!!!**

Indien die Munisipaliteit 'n besigheid was, sou ek beslis twee keer gedink het voor ek geld in hulle besigheid sou belê!!!

Wat kan gedoen word om die probleem aan te spreek?

Om een spesifieke oplossing voor te stel gaan nie werk nie. Daar moet verskeie oplossings oorweeg en gesamentlik geïmplementeer word om hierdie probleem te bestuur tot op 'n vlak waar dit dan nie meer as 'n probleem gesien word nie.

Een “oplossing” kan wees om tariewe te verhoog. Soos reeds uitgewys word die Munisipaliteit gedwing om 'n al groter deel van sy Inkomste aan Arbeid te betaal. Verhoogde tariewe om hierdie koste van die Verbruiker te verhaal is dus voor die hand liggend. Met die huidige Verbruikers weerstand jeens die Munisipale tarief verhogings twyfel ek of dit die pad is wat die Munisipaliteit moet loop. Veral in die lig van die naderende verkiesing kan dit 'n ernstige probleem raak!

Iets meer prakties uitvoerbaar en meer permanent sou wees om die huidige Personeel se vaardighede te verhoog deur effektiewe opleiding. Hierdeur kan ons ons mense toerus met die nodige vaardighede om die werk by die Kontrakteurs oor te neem en daardeur dan ten minste die koste van die Kontrakteursvergoeding bespaar. Hierdie opleiding sluit lede van

die Raad en Top Bestuur in. As hulle soos sakemanne begin dink en doen sal dit met almal van ons beter gaan. Die kopskuif sal egter nie gebeur as hulle nie weet wat aan die anderkant van die grensdraad vir hulle wag nie!

Verder sal daar indringend gekyk moet word na die verhoging van die werkers se produktiwiteit. Dit is moontlik 'n term wat nie so bekend is in die Staatsdiens nie maar, glo my, dit kan 'n aansienlike besparing aan die uitgawe kant van die Begroting tot gevolg hê. Soos hierbo gemeld word daar tans 'n studie gedoen aangaande die produktiwiteit van die Munisipale Amptenare. Dit is 'n stap in die regte rigting. Implimenteer asseblief net die aanbevelings van hierdie studie vir sover dit enigsins moontlik mag wees. Dit kan net tot almal se voordeel wees! As 'n werker nie hierby wil inkoop nie, kry dan maar iemand anders wat bereid sal wees om te werk!

Nog 'n moontlikheid waaraan ek vinnig kan dink maar wat ek as absolute laaste uitweg wil voorstel, is om van surplus personeel ontslae te raak. Ons kan nie bekostig om dooie hout te dra nie! Dit sal ongelukkig bydra tot 'n hoër werkloosheid syfer. Jammer daaroor maar hou asseblief in gedagte dat, indien die Munisipaliteit hierdie surplus werkers in diens hou, verhoog hulle aan die anderkant armoede en al meer mense sal op 'n stadium in die toekoms moet aansoek doen vir deernishulp wat dan nog 'n verdere finansiële las op die Munisipaliteit sal plaas.

Indien hierdie besparings 'n werklikheid word, kan dit mos maar aan die Belastingbetalers deurgegee word om die nood in die geledere van die mense wie se getroue maandelikse bydraes om die Munisipaliteit aan die gang te hou en al die lekker salarisse te betaal, te verlig.

Net een versoek aan die Munisipale Amptenary op hierdie stadium: Hou asseblief op om die hand wat julle kos gee te byt!

'n Laaste bron van kommer is die feit dat lede van die Top Bestuur na bewering lewenslange werk kontrakte met die Munisipaliteit gesluit het. Dit is na my mening een van die grootste foute wat die Munisipaliteit nog gemaak het.

Ons werk almal hard en bereik 'n piek tyd in ons onderskeie loopbane. Daarna raak ons op die afdraende pad en presteer nie meer soos in die verlede nie. Wat word dan?

Hierdie amptenare kan dan nog in 'n kleiner munisipaliteit wondere verrig, veral in die lig van die ondervinding wat hulle in 'n groter munisipaliteit opgedoen het. In 'n groter munisipaliteit is hulle egter nie veel werd nie en slaag hulle dalk net daarin om dinge so min of meer aanmekaar te hou.

Sou dit met een van ons Amptenare gebeur, is daar net mooi geen manier waarop ons van hom / haar kan ontslae raak nie en moet ons maar tevrede wees om te sit en wag tot hy / sy aftree voordat ons weer volstoom aan die gang kan kom.

Dieselfde geld vir iemand wat nie opgewasse is vir die werk wat hy moet doen nie. Hierdeur sê ek nie ons mense is nie opgewasse vir hulle werk nie maar daar kan mos nou erns in die toekoms 'n verkeerde aanstelling gemaak word en wat dan?

Ek eis om te dink hoe nadelig so 'n situasie op die Begroting gaan inwerk!

Hier eindig my kommentaar en uiteensetting van die Operasionele Begroting.

KAPITAAL BEGROTING:

1.6 Capital expenditure

The following table provides a breakdown of budgeted capital expenditure by vote.

Table 16 2015/16 Medium-term capital budget per vote

Vote Description	2011/12	2012/13	2013/14	Cumul Year 2014/15			2015/16 Medium Term Revenue & Expenditure Framework		
	Audited Outcomes	Audited Outcomes	Audited Outcomes	Original Budget	Adjusted Budget	Full Year Forecast	Budget Year 2015/16	Budget Year +1 2016/17	Budget Year +2 2017/18
Capital expenditure - Vote									
Multi-year expenditure - to be appropriated									
Vote 1 - Council	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 2 - Municipal Manager	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 3 - Management Services	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 4 - Finance	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 5 - Community Services	-	-	5 010	1 758	3 645	3 565	70 438	3 510	3 000
Vote 6 - Local Economic Development	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 7 - Infrastructure & Planning	-	-	-	-	-	-	7 000	3 000	3 000
Vote 8 - Precinct Services	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Capital multi-year expenditure sub-total	-	-	5 010	1 758	3 645	3 565	70 438	3 510	3 000
Single-year expenditure to be appropriated									
Vote 1 - Council	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 2 - Municipal Manager	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 3 - Management Services	928	1 274	1 710	2 548	1 554	2 534	2 518	-	-
Vote 4 - Finance	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vote 5 - Community Services	119 306	110 111	14 822	11 999	95 638	82 004	44 030	72 100	19 281
Vote 6 - Local Economic Development	-	645	-	-	-	-	-	-	-
Vote 7 - Infrastructure & Planning	12 354	31 424	48 518	12 230	15 400	15 402	10 820	10 000	17 000
Vote 8 - Precinct Services	645	-	-	-	-	-	100	-	-
Capital single-year expenditure sub-total	143 233	143 414	129 830	24 787	114 622	114 822	57 878	87 100	26 281
Total Capital Expenditure - Vote	143 233	143 414	130 840	26 545	118 267	118 387	58 316	94 610	101 281

Die totale Kapitaal Begroting lyk as volg:

2011/12 = 5,9%	R136,275 /30K HUISHOUDINGS P.J.	R4,543 /12 =	R379 P.M.
2012/13 = - 11,9%	R143,764	R4,792	R399
2013/14 = - 8,9%	R130,930	R4,364	R364
2014/15 = - 10,2%	R117,588	R3,920	R327
2015/16 = - 27,3%	R85,515	R2,851	R238
2016/17 = 10,6%	R94,606	R3,154	R263
2017/18 = 9,5%	R103,561	R3,452	R288
2018/19 = - 4,6%	R98,797	R3,293	R274
2019/20 = - 4,6%	R94,253	R3,142	R262

Uit die bogemelde berekenings blyk dit dat die Kapitaal Begroting vanaf 2011/12 tot met die geskatte berekening in 2019/20 gedaal het vanaf R379 per huishouding per maand tot R262 per huishouding per maand. Dit verteenwoordig 'n daling van 31% oor die periode.

In die lig van die Bevolkingsgroei wat die streek ondervind (7de grootste in die Land), moet daar noodwendig gekyk word na Behuising, Water, Krag, Vaste Afval en Riool. Dit plaas 'n enorme druk op die Munisipaliteit se reserwes en alhoewel daar Toekennings (Grants) van die Sentrale en Provinsiale Regerings aan die Munisipaliteit beskikbaar gestel word vir hierdie ontwikkelings, is ek tog van mening dat dit nie voldoende is nie. Daarmee saam gaan ook ander uitgawes soos bv. Ontspannings geriewe, Sekuriteit, Wetstoepassing, Bou van strate, Stormwater Dreinerings, Brandweer Dienste en dies meer.

Dit beteken dus dat die Munisipaliteit dan moet besluit of hulle die genoemde ontwikkeling gaan finansier, waarvoor hulle onder druk is, en of hulle die ontwikkeling gaan los en die bestaande Infrastruktuur onderhou of opgradeer. Tans reken ek hulle slaag tog daarin om die ontwikkeling gedeeltelik te finansier en aan die ander kant ook onderhoud aan die bestaande infrastruktuur te doen sowel as opgradering.

Nie een van hierdie aspekte kry egter die aandag wat dit behoort te kry nie en so raak ons al verder agter. Is ons dan nou op dieselfde paadjie as ESKOM waar ons nie voldoende onderhoud en opgradering kan doen nie? Dan gaan ons mos nou voorkant toe duur betaal as my berekenings reg is!

Wat sou die situasie oor 10 of 20 jaar van nou af wees as ons dit nie kan regkry om hierdie negatiewe groei na 'n positiewe groei om te skakel nie?